

Roditelji zaštite djecu nakon razvoda

Milenko Damjanović

diplomirani psiholog i magistar socijalne psihijatrije, vještak psihološke struke, Modriča, Bosna i Hercegovina

Apstrakt: Razvod je jedan od najstresnijih događaja za porodicu, naročito za djecu. Da bi ublažili stresne posledice i navikli djecu na novi život roditeljima se savjetuje sledeće:

- Uvjerite dijete da nije krivo za razvod,
- Dijete ne opterećivati detaljima razvoda, naročito ukoliko je još malo,
- Bračni partneri ne smiju preko djeteta tjerati inat jedno drugome,
- Kvalitetno provoditi vrijeme sa djetetom,
- Prema djetetu roditelji moraju biti ravnopravni, da su dobri i da ga vole,
- Imajte jasna, dosledna i odgovorna očekivanja i disciplinske metode,
- Dozvolite djeci da pokažu svoja osjećanja, a zatim o njima razgovarajte,
- Budite odgovorni i fleksibilni kada je viđanje djece u pitanju,
- Ne govorite pred djecom negativno o bivšem bračnom partneru,
- Ne koristite djecu kao prenosioca poruka u manipulativnoj ulozi.

Ključne riječi: Razvod, stresne posledice na djeci, savjeti roditeljima.

Datum prijema rada: 4. februara 2015.

Datum odobrenja rada: 12. februara 2015.

UVOD

Razvod je jedan od najstresnijih događaja za porodicu, naročito za djecu. Trebalo bi, da niko ne može da porekne pravo djece, da imaju oba roditelja, svoj topli porodični kutak, sigurnost i mir, kao i adekvatne uslove rasta i razvoja. Razvodom roditelja su ova prava maloljetne djece očigledno ugrožena. Ako je to već tako, kako navodi Kostić (2000.), neophodno je da to umanjuje ne bude traumatično po djecu ili pak što manje traumatično. Međutim, iz prakse doznajemo, da se događanja odvijaju obično drugačije ili pak potpuno suprotno.

Već u samom nagovještaju i tokom razvoda, djeca se često veoma uplaše ako osjete da se nešto loše događa sa roditeljima, boje se da će ostati napuštena, da ih majka i otac više ne vole, ili da roditelj koji odlazi više ne želi da brine o njima.

Zato je veoma važno, da djeca tokom razvoda ostanu zaštićena od sukoba i svađa roditelja, da unaprijed znaju šta će se dešavati sa njima, da imaju kontakt sa oba roditelja, da unaprijed znaju šta će se dešavati sa njima, da imaju kontakt sa oba roditelja i da ne postanu prenosioci poruka između njih. Sa djecom je neophodno razgovarati o razvodu, naglasiti im, da oni nisu krivi, da ih oba roditelja još uvijek vole i da ne moraju birati stranu. Roditelji najčešće nisu u stanju da shvate kako se djeca osjećaju, jer su previše opterećeni vlastitim sukobima. Vrlo je važna

otvorena komunikacija u kojoj će se djeci iskreno objasniti, da se roditelji ne slažu dobro, pa da će zbog toga živjeti odvojeno, ali će i dalje provoditi izvjesno vrijeme sa njima, ne tjerati ih da biraju stranu i optužuju jednog od roditelja i ne držati ih u lažnoj nadi, kao da je sve u najboljem redu. U slučaju emocionalnih stresova djece, već i ovoj fazi je neophodno potražiti pomoć stručnjaka.

Međutim, nakon razvoda braka, često problemi vezani za sam brak nisu prebrođeni, niti riješeni, pa se posledice po djecu i dalje manifestuju isto ili na drugačiji način.

Kako navode autori Alinčić, Brajša i Gajer (1981.), što i naša praksa često potvrđuje: "Problemi u vezi sa djetetom nakon razvoda braka mogu biti sledeći:

- Dijete živi s jednim roditeljem, ali zbog nerazriješenog i nepostignutog definitivnog sporazuma, drugi roditelj ne kontaktira s njim,
- Dijete živi s jednim roditeljem, ali ostaje okolnost da kontakti s drugim nisu sređeni, niti dogovoreni, pa i dalje traju nesuglasice i napetost. Često onaj drugi roditelj nastoji odluku o povjeravanju djeteta promijeniti".

Roditelji bi trebalo da znaju, da razvod i ovakvi odnosi i veze se djecom, mogu po njih imati nesagledivo loše posledice. Važno je, da osjećanje ljutnje i nezadovoljstva ostave po strani. Sa bivšim partnerom neophodno je izgraditi što bolji prijateljski odnos, kako bi nastavili zajedno da adekvatno vaspitavaju i odgajaju svoju djecu. Potrebno je, da

se bivši partneri usaglasile, da im je interes djeteta ili djece na prvom mjestu i ni u jednom trenutku ne smiju biti predmet svađa ili međusobnih ucjena.

Evo nekoliko načina kako da zaštitite djecu nakon razvoda:

- Uvjeriti dijete/djecu, da nisu krivi za razvod. To je naročito važno za djecu kod kojih se tek razvija osjećanje krivice. Objasniti im da nisu krivi za međusobne probleme roditelja i da i dalje imaju oba roditelja, koji jednostavno neće živjeti pod istim krovom.
- Roditelji ne bi trebalo da ulaze u detalje razvoda, pogotovo maloj djeci, koji nisu u stanju da ih shvate i usvoje. Sa starijom djecom može se obazrivo pričati o tome, bez svaljivanja krivice na partnera iz bivšeg braka.
- Odluke o djeci ne bi trebalo da zavise od odnosa sa bivšim partnerom, niti od tjeranja inata jedno drugom. Roditelji djeci moraju biti ravnopravni.
- Kvalitetno provodite vrijeme sa djecom kroz čitanje, šetanje. Dogovorite se sa drugim roditeljima ko će ih voditi na treninge, kurseve, proslave rođendana i druge aktivnosti.
- Uvjerite dijete da ste vi dobro i kada ono nije sa vama, i da jedva čekate da se ponovo vidite,
- Imajte jasna, dosledna i odgovorna očekivanja i disciplinske metode. Ne upadajte u zamku da jedan roditelj sve brani, a drugi sve dopušta.
- Dopustite djeci da pokažu svoja osjećanja, a zatim o tome sa njima porazgovarajte.
- Budite odgovorni i fleksibilni, recimo oko razložnih promjena termina viđenja.

- Nikada nemojte pred djecom govoriti loše i negativno o bivšem bračnom partneru,
- Ne koristite djecu kao oruđe manipulacije ili da biste povrijedili bivšeg bračnog partnera.

U ZAKLJUČKU se može navesti, da problem razvoda brakova sa maloljetnom djecom, mora da se postavi u kombinaciji edukacije sa navedenim posljedicama i načinima njihovog prevazilaženja, još u pokušaju mirenja bračnih partnera, a u indikovanim slučajevima i sa porodičnom psihoterapijom. Razvod ne donosi nikome "pobjedu", a u odnosu prema djeci on mora biti daleko povoljniji od lošeg braka.

Edukativnu proceduru neophodno je provesti i u toku vještačenja roditeljske podobnosti.

Preporučuje se, da tokom ispitivanja u cilju ovog vještačenja, prije individualnog ispitivanja roditelja i djece, bračni partneri budu upoznati sa načinom kako da zaštitite djecu nakon razvoda.

Ovaj kratki edukativni program sa stvarnim ili fiktivnim pokušajem ponovnog pomirenja u znatnoj mjeri će isključiti stvarne ili lažne optužbe drugog partnera i pokazati pojedinačnu motivisanost za brak, odnosno razvod.

LITERATURA

Alinčić, M., Brajša, P., & Gajer, Đ. (1981). *Šta je dobo znati o razvodu braka.* Varaždin: Siz socijalne zaštite.

Kostić, M. (2000). *Forenzička psihologija - teorija i praksa.* Beograd: Centar za primjenjenu psihologiju.

Parents Protect Your Children After Divorce

Milenko Damjanović

Abstract: Divorce is one of the most stressful events for a family, especially for the children. In order to ease the stressful consequences and to get the children used to the new life, the parents are advised the following:

- Convince the child that the divorce is not their fault,
- Do not burden the child with the details of the divorce, especially if they are still small,
- The spouses must not spite each other through the child,
- Spend quality time with the child,
- Parents must be equal to the child, that they are good and they love it,
- Have clear, consistent and responsible expectations and disciplinary methods,
- Allow the children to show their feelings and then talk about them,
- Be responsible and flexible when it comes to seeing the children,
- Do not speak negatively about your former spouse in front of the children,
- Do not use the children as messenger in a manipulative role.

Keywords: divorce, stressful consequences on children, advices to parents.